

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradišče 7, levo. — Telefon št. 77. — Naročnina 3 din. na mesec. — Posamezna številka stane 75 para. — po dogovoru. — Rokopisov ne vračamo. — Poština plačana v gotovini.

Odsek stavbinskih delavcev Nar.-Socijalne Zveze v Ljubljani

priredi

v nedeljo 17. septembra 1922 ob 10. uri dopoldne
v veliki dvorani Mestnega doma

JAVEN SHOD.

Dnevni red:

1. Položaj in zahteve stavbinskega delavstva.
2. Pomen strokovne organizacije.
3. Slučajnosti.

Vabimo Vas, da se tega shoda zanesljivo vdeležite, ker je skrajni čas, da se tudi stavbinski delavec zaveda organizacije in si izboljša svoje mizerno stanje.

Stavbinski delavci! Če hočete sebi in svojim družinam dobro, vsi na shod!

Odbor.

Velepomemben kongres v Zagrebu.

Ljubljana, dne 14. septembra 1922.

V nedeljo, dne 10. t. m. se je vršil v Zagrebu velik in številno obiskan kongres. Sklicali so ga javni delavci, to so naši jugoslovanski učenjaki, visokošolski profesorji, publicisti in nekateri aktivni politiki, poslanci in neposlanci. Na kongres so bili vabljeni vsi oni javni delavci, o katerih se ve, da ljubijo našo državo, da ji hočejo dobro, ki pa so ob enem tudi prepičani, da pod sedanjo koruptno vladno demokratov in radikalov ni mogoče izboljšati naših razmer.

Kongres je imel pred vsem nalogo, da se pokaže javno, da je velik del naših javnih delavcev s sedanji razmerami nezadovoljen. Ob enem pa je imel važen namen, da javni delavci odkrito in glasno izpovedo, da se mora današnji koruptni režim demokratov in radikalov za vsako ceno odstraniti, in to kolikor mogoče hitro.

Kongres je svojo nalogo sijajno izvršil. Od vseh strani so prihiteli zborovalci, bilo jih je nad 2000. Nihče ni pričakoval take, naravnost ogromne udeležbe. Bilo je na kongresu zastopano vse, kar ima v javnosti kaj veljave. Navzoči so bili najboljši Srbi, Hrvati in Slovenci. Na kongresu so padale trde besede, ki so obsojale današnji koruptni režim demokratov in radikalov. Govorili so končevali z zahtevo, da se naj sedanji režim stre in uniči. Vsem tem zahtevam je sledilo burno in dolgotrajno odobravanje. Govorniki so govorili vsem iz srca. Proč s Pašičem, proč s Pribičevićem, proč z Žerjavom.

Resolucija, ki jo je kongres sprejel soglasno, vsebuje zahteve: Država je nerazdružljiva; kajti le v skupni državi je zagotovljena Srbom, Hrvatim in Slovencem njihova bodočnost. Uprava se mora izboljšati. Državni nastavljenici morajo biti dobro plačani in sposobni ter neodvisni od samovolje in strankarstva.

Državne finance se morajo spraviti v red, začeti je z varčevanjem, upeljati je demokratično reformo davčnega sistema.

Sedanjo ustavo je treba revidirati. Narodna avtonomija se mora razširiti tako, da bo resnično omogočala ljudstvu udeležbo v vodstvu zadev svoje pokrajine.

Država se mora imenovati Jugoslavija.

Osnuje naj se »Zveza narodnih strank in skupin«, ki bo v tem duhu sodelovala.

Na kongres je bilo povabljenih več naših somišljenikov. Udeležili so se kongresa tov. Deržič, Brandner, Juvan, Tavčar, brata Est, M. Zupančič, Hiter, dr. Rostohar itd. iz Ljubljane, Žabkar in Dobovišek iz Celja, Cijan, Mohorko, Selinšek, Dobravc itd. iz Maribora in Ptuja. V imenu nar. socijalistov je govoril tov. dr. M. Rostohar.

Na plan, državni uslužbenci.

Vest, ki so jo prinesli prejšnji teden nekateri časopisi, da državni nametščenci ne dobe nikakega zvišanja svojih prejemkov do prihodnjega novega kreditnega leta, se je vzela, kakor vedno, precej mirno na znanje, čeprav je manj umljiva, pa zelo verjetna. Dandanes se pač ravna z uradništvom, kakor se gotovim mogotcem poljubi. Klikarsko »Jutro«, ki se (po njegovi lastni izjavi namreč) edino zavzema za ubogo uradniško paro, o tem seveda molči kot grob.

Sicer je to povsem jasno. Za borbo uradništvo pač ni nikdar denarja, dočim ga je vsak čas v izobilju na razpolago tam, kjer se da kaj »zaraditi«. Uradništvo, ta vrsta ljudi brez hrbtenice, naj strda še naprej, samo, da dela, in da si gospodje okoli korit polnijo svoje nenasične žepe. Denarja za različne aktivne in neaktivne ministre, poslance in vsakovrstne prireditve je vedno dovolj. Ko pa se turobno oglasi obupni klic lačnega in golega uradnika, se poda vsa ta gospoda na letovišča, v zdravilišča, na dopuste itd., javni uslužbenec pa čakaj, če bo onim kaj preostalo.

Sicer je vsemu temu v veliki meri krivo uradništvo samo, ker nima oziroma noče imeti moči, da bi temu nečloveškemu postopanju napravilo energični konec, enkrat za vselej konec, da bi tem brezsrčnim ljudem (takozvanim našim sedanjim zastopnikom) napovedalo boj do skrajnosti. Država torej skoro eno celo leto ne bo imela za državne uslužbence denarja! Kako pa naj med tem žive? Kako naj se zavedajo svoje dolžnosti njeni uslužbenci, če jim delodajalka — država — ne nudi niti najprimitivnejših predpogojev za pošteno življenje?

Ne zahtevamo mnogo, nismo pijavke, kot jih je več! Naj nam da samo to, kar nam pritožijo, to je možnost za življenjski obstoj, in nič več!

Pokazati je treba javnosti, da tiči tudi v naših, sedaj tako upognjenih telesih moč, da se zravnamo in upognemo z eno samo energično kretnjo hrbtenice onih, ki mislijo, da so bo-

Vsebina:

Zagrebski kongres. — Prižgite luč, demokratska stranka umira! — Oporoka kralja Petra. — Italija, Avstrija in Nemčija; Turki in Grki. — Volilni imenik za Ljubljano. — Tržne cene.

gov, pa so v resnici samo brezsrčna bitja, ki so jim lastni interesi več, kot dobrobiti sovržanjanov.

V naših sedanjih razmerah ne zadostujejo samo prošnje in besede! Dejanj je potreba!

Poglejmo tiskarje, potem rudarje in vse druge manualne delavce, kaj dosežejo s svojo solidarnostjo. Državni uslužbenec, ki se šteje med inteligenco, se v tem oziru nikakor ne more meriti z navidezno manj izobraženim manualnim delavcem.

Deloma so temu krive organizacije, v glavnem pa le volja in energija vsakega posameznika. Le z ljudmi, na katere se lahko zanese, more organizacija kot taka računati. Za vzgled nam lahko služi mesec november 1919.

V boju za obstanek se pač ne sme gledati na politično pripadnost in na različne čine, ki jih posamezni zavzemajo, temveč na solidarnost, ker le v slogi je moč. Dokler tega ne bo, ni upanja, da bi se bedni položaj kolikaj izboljšal.

Vse različne resolucije in pozdravi na vladno ne zaležejo nič. Menda ni nikogar, ki si ne bi bil na jasnem, kdo je vsega kriv. Zato pa tudi vsi na plan k skupnemu nastopu z drugimi že izpametovanimi proletarci ne proti državi, pač pa proti obstoječi vladi, največji sovražnici naše države!

Beda državnih nastavljenec je na vrhuncu in čas je, da začnemo z bojem! Dovolj naj bo mlačnosti in prizanesljivosti napram ljudskim krvosom, obračunajmo ž njimi! Ena takih prilik nam bo podana v malem dne 3. decembra, če ne mogoče že prej, ne zamudite je!

Toda če se hočemo uspešno boriti zoper večglavo, trdoživo hidro, se moramo temeljito pripraviti. Vrzimo od sebe, daleč od sebe tisto domišljavost, ki nas je dovedla v tak položaj. Priznajmo pred seboj in pred celim svetom, da smo najzadnji med vsemi proletarci ter dokažimo s tem svojim dokaj bolje situiranim sotrpinom, ki se zavedajo, kaj so, da smo njihovi bratje.

Ne bo to v škodo ne nam ne njim!

Smrtonosni skoki.

Sarajevska »Kritika« prinaša pod gornjim naslovom članek, katerega se nam zdi vredno predstaviti in ga deloma priobčiti: »Prvi dež, ki vas spominja na jesen, ki vas spominja na prihod zime, kot ostre sablje, je padel. Dovolj ste se gredli na letošnjem žarkem solncu, čas je, da se ohladite in da s hladnimi možgani razmišljate o vsem tem, kar prihaja. Prihaja lakota in nevolja!

Priroda je to leto, s svojim solncem grešila nad narodom, ker mu je požgala vsakdanji kruh, naša vlada je grešila, ker je dovolila, da se izvozi še to malo, kar nam je priroda milostno pustila.

Greh prirode je mnogo manjši od greha vlade. Priroda nas je kaznovala in je napram nam igrala vsaj deloma vlogo matere, vlada je igrala popolno vlogo mačehe, ki raje nahrani sosedove otroke namesto otrok, katerim bi morala biti mati.

Naša vlada je napravila v zadnjem letu več smrtonosnih skokov. In res, čeprav so bili jako nerodni, vendar se je vedno varovala, da si ne

zlomi vratu. Toda ta poslednji skok ji brez dvoma zlomi tilnik. Cirkusijad je bilo dovolj. Dosti je narod ploskal klovnom, prišel je čas, da ploska polnemu želodcu. Ne more biti politične svobode brez ekonomskega blagostanja! Svoboda je kruh, in kruh je svoboda!

Ko je izvozila vse iz dežele, predala je narod v roke verižnikov, oderuhov in špekulantov.

Morijo nas silni stroški za razne reprezentance, konference itd., vlada hoče na vsak način reprezentirati državo z zunanjim sijajem in bleskom, namesto, da bi jo reprezentiral zadovoljen, oblečen, obut in srečen narod.

Zima prihaja, je že na pragu, in ž njo mora gladu. Nikdo vladajočih se zato ne briga. Privatna inicijativa je brezuspešna, ona ne more pomagati, pomaga lahko samo nestransarska, strokovnjaška, nekorrumpirana vlada močne roke, katere glavna naloga bi bila v prvi vrsti, da prevzame do nove žetve prehrano naroda v svoje roke in ubije s tem verižnike in špekulante.

Druge pomoči ni!»

Kaj izpodkopa naš ugled — našo valuto?

Že neštetokrat smo trdili, da je vzrok neutemeljenega padanja naše valute nezasišano gospodarstvo vladnih motogcev in ne nazadnje nesposobnost naših obmejnih oblasti, ki nas spravljajo v inozemstvu ob ves kredit. Ker je zelo značilen, priobčujemo doslovno članek, ki ga je priobčil včasih vladinovski »Slov. Narod« dne 5. t. m. pod naslovom: Naše obmejne razmere kot diskreditujoč činitelj v inozemstvu.

»Bolj nego po naših notranjih državnih prilikah nas inozemstvo pozna po uredbah, posredstvom katerih dospevajo v stik z našo državo in njenimi organi ljudje, ki potujejo preko naše zemlje. O naši carini vé n. pr. inozemstvo poročati že take reči, ki mejijo naravnost na bajke, pa so vendar, žalibog, bridko resnične ter naši državi v neizmerno škodo. Posnemamo to pot iz najuglednejšega švedskega liberalnega lista »Dagens Nyheter« dogodek, ki ga tam 13. t. m. opisuje neki rezervni poročnik švedske armade, ki je preko naše države potoval domov in doživel na našem ozemlju od strani carinskega in revizijskega obmejne-ga obojaka kakor tudi od strani policijske oblasti v Beogradu naravnost neverjetno postopanje. Stvar je sledeča:

Poročnik švedske armade Gösta Moberg se je preko Jugoslavije vračal domov na Švedsko. Na naša tla je stopil v Caribrodu blizu Bolgarije. Tam so ga seveda preiskali, in sicer je to opravila neka — ženska. V paletoju je našla pištolo (službeno orožje), glede katere pa je takoj izjavila, da jo mora zapleniti. Obmejni komisar je ženski pritrdil, in tako je Moberg prišel ob pištolo. Poleg pištole je bil Mobergu odvzet del prtljage, v katerem je bilo 6 častniških rezervnih oblek, mnogo perila in podobnih reči. Ko je slednjič prišel na vrsto pregled Mobergovega potnega lista, mu je službojoči orožnik izjavil, da ta ni vreden nič, ker »švedske listine tu doli (očividno na Balkanu) prav nič ne veljajo!« Na podlagi te deklaracije je

bil Moberg končno aretiran, poslan iz Aleksinca v Niš, kjer je prestopal nešteto napol zaslišanj itd. Uspeh tega je bil, da so pri možu oblasti našle priporočila pisma, katera so proglasili za kompromitujoče dokumente, na podlagi katerih je bila Mobergu pot skozi Jugoslavijo še bolj otežkočena. Moberg je vsled teh šikan zahteval, da se ga uradno zasliši in da se ugotove dejstva, češar pa ni dosegel za nobeno ceno. Hotel se je obrniti na švedsko zastopstvo v svrhu posredovanja, pa tudi ta njegova zahteva se je odbila in prezrla. Ko je naposled z velikimi težavami došel v Stockholm, je o dogodku poročal svoji vladi, ki je skušala zadevo razčistiti potom svoje delegacije na Dunaju. Ali »pojasnjevanje« je bilo malone neskončno. Po mesece trajajočih poizvedovanjih je vendarle prišlo tako daleč, da je Moberg prišel v kontakt z oblastmi, ki so mu prizadevale toliko sitnosti. Toda čuj odgovor, ki ga je moč prejel:

Pištola se mu lahko vrne — če se še kje najde, za ostalo prtljago je Moberg zahteval 500 švedskih kron (takrat 9000 dinarjev) odškodnine. Toda ta vsota se je oblastem zdela previsoka in možu se je odgovorilo, da naša država tolikega denarja — ne zmore.

Facit vse afere: eden največjih stockholmskih listov vlačil Jugoslavijo po zobeh kot državo tatov, roparjev, korumpiranih in idijotskih obmejnih organov ter pripominja, da se je slično kot Mobergu lani godilo tudi švedskemu profesorju Fedrihu Bööhu, ki pa se je iz zanjke in nasti rešil s tem, da je podkupil svoje »preganjavce« s 150 franki.

Ali je naša vlada obveščena, da krožijo o nas po Skandinaviji taki glasovi? Ali so poklicani činitelji že vendar pripravljeni urediti take razmere? Tozadevnih pritožb glede postopanja na naših mejah je čedalje in z vsakim dnem več. Skrajni čas je, da se takim rečem odpomore — sicer ne pridemo med tujci nikoli do onega ugleda, ki nam je neobhodno potreben za utrditev našega položaja v mednarodni zajednici, s katero živimo in moramo živeti v redu.

eska.

Politične vesti.

Demokratska stranka v popolnem razpadu. Kar smo vedno trdili, se je uresničilo. Demokratska stranka leži danes na smrtni postelji, njen razpad je gotov. Zadnji sunek ji je zadal za-

grebski kongres, ki se je vršil v nedeljo. Pribečević in Žerjav sta na vso moč delala, da bi se predsednik demokratske stranke Ljuba Davidović ne udeležil zagrebskega kongresa. Hotela sta poštenega starino Davidovića še dalje izrabljati v svrhe svoje koruptne politike, da bi namreč s svojo pošteno osebo kril vse lumparije, ki so jih uganjali gotovi demokraci. Davidović-u pa se je ostudilo sedeti še dalje skupaj z ljudmi, ki so privedli državo na rob propada. Raztrgal je zadnjo vez in šel v Zagreb na zbor poštenjakov in pravih državotvornikov. — Demokratska stranka je v razsulu, pišejo danes že demokratski listi sami.

Kam privede človeka slaba tovarišija, je pokazal »Slov. Narod« s svojim poročilom o kongresu javnih delavcev v Zagrebu. Več narodnih socialistov se je namreč odzvalo povabilu in udeležilo zagrebskega kongresa. To dejstvo je poročal sledeče: »Posebno pozornost pa je vzbudilo, da se je kongresa udeležil skoraj korporativno ves glavni odbor NSS s poslancem Deržičem na čelu, kar se je živahno komentiralo v tem zmišlu, da se je ta stranka že najedla kruha opozicije in da želi aktivno sodelovati pri upravi države.« S tem je hotel »Slov. Narod« naši stranki očitati, da bi rada zlezla do vladnih korit. Tem ljudem sta namreč korito in »državno« delo nerazdružljiva pojma. Do tega naziranja je pripravilo »Slov. Narod« »Jutro«, ker sta živela v daljšem prijateljstvu. Za moralno pokvarjenost se ima »Slov. Narod« zahvaliti slabi tovarišiji.

O jej, o jej, o jejmene! Ljubljanskemu »Jutru« so zadnji dogodki popolnoma zaprli sapo. Edino kar še s težavo iztisne, je beseda: Kamenarovič. Na vse ogromne obdolžitve kar udano molči. Bodimo tihi, si mislijo, kakor hitro še kaj zinemo, bodo spravili »prijatelji« zopet nove stvari na dan. In veliko je še takih zadev, pred katerimi se »Jutrovci« tresejo. Da bo polomijada popolna, pa ravno v tem času razpade še demokratska stranka. Kako mora brati tem gospodom okoli srca. Nedeljsko »Jutro« namreč piše, da spada mnogo, mnogo ljudi v kriminal in da nihče ne bo ušel zasluženim kazni. Bog ve, se li bavijo gospodje v tem žalostnem času s špiritizmom ali pa se vadijo čitati svojo usodo v zvezdah.

Najbolj informirani list »Jutro« v zadnjem času vidno peša. Gode se v državi neizmerno važne stvari, toda »Jutro« ne ve o tem ničesar.

Doma se ne dotakne jedi, ne opoldne, pa tudi ne zvečer. Ponoči ne spi. Sedi na postelji, čelo podprto z rokami in premišljuje in premišljuje.

»Kaj je bilo prej ustvarjeno, jajce ali kokoš?«

Nenadoma, pri prvem jutranjem svitu, v minuti ko je začel peti prvi petelinček, se vstraši. Zavpije, da se stresejo stene njegove stare hiše... spoznal je skrivnost.

Od tega dne je bil stari učitelj Sven Kjörre še večji čudak. Šolskega praga ni več prestopil. Hodil je okoli, vtopljen v svoje misli, na malih, obledelih ustnicah pa mu je igral čuden, osrečujoč smeh. Vsakega, ki ga je srečal, je ustavil, moške, ženske in otroke. Postavil se je pred nje in nekaj časa molčal. Potem jih je pogledal s svojimi žarečimi očmi in vprašal s tajinstveno šepetajočim glasom: »Veš ti, človeče, kaj je bilo poprej ustvarjeno, kokoš ali jajce?« Potem je gledal dolgo in molče v začudene obraze ljudi, in je govoril dalje z zmagujočim nasmehom na uvelih ustnicah: »Vidiš, ti ubogo človeče, ti tega ne veš... jaz pa vem, pa ne povem.«

»Znorel je,« so rekli ljudje v Söderlundu. Vsakdo se ga je izogibal.

Silno stari in svetovnoznani učitelj Niels Norderström, častni profesor visoke šole v Upsali, psihijater in filozof, je slišal o Sven Kjörreu in njegovem znanju o izviru stvari, o

Demokratska stranka gre »v franže«, le »Jutro« ne ve nič o tem. Samo to pove, da nihče ne bo ušel zasluženim kazni. O tem pa smo bili vsi že davno trdno prepričani, le »Jutro« pride tako pozno do spoznanja.

Oporoka kralja Petra I. Na zahtevo princa Jurija se je odprla v soboto popoldne oporoka pokojnega kralja Petra I. — Oporoka se glasi: »Med našo državo in Avstrijo se je začela vojna. Ne vem, kaj se vse utedne z menoj dogoditi in zato razpolagam s svojim premoženjem na sledeči način: Imam gotovino, vrednostne papirje in nepremično premoženje. Gotovino in vrednostne papirje zapuščam v enakih delih mojim sinovoma kraljeviču Juriju in prestolonasledniku Aleksandru in svoji hčeri princezinji Jeleni. Svoje nepremično premoženje v Beogradu (Krunska ulica 9) zapuščam svojem sinu prestolonasledniku Aleksandru tako, da morejo isto uživati vsi otroci. Svojo ustanovo, cerkev na Oplencu in nepremičnine okrog nje zapuščam svojim otrokom za uživanje, tako da imajo vsi moji otroci pravico biti pokopani v ustanovni cerkvi. Bolnico v Topoli zapuščam državi. — 8. avgusta 1914. v Kragujevcu. — Peter Prvi.

Testamentu je bil priložen listič, kjer izraža kralj svojo voljo, da se njegovemu slugi Zdravku izplača 5 tisoč dinarjev.

Pred svojim odhodom iz Arandjelovca na fronto je kralj napisal 18. nov. 1914 k oporoki še sledeči dostavek: »Želim, da ostanejo moji otroci celo življenje složni in v bratski ljubezni.«

Besedilo oporoke bodo sporočili tudi kralju v Pariz.

Sodišče bo oporoko izvršilo, ker je verjetno, da nasledniki ne bodo ugovarjali zadnji volji svojega očeta.

Srbi med seboj. V Otočcu sta dva pravoslavna duhovnika, oba sta pa ob enem tudi demokraci. V Otočcu pa niso sami demokraci, temveč tudi radikali. In zgodilo se je, da se je rodilo radikalno lvo Nikšiću dete; katero je bilo treba krstiti. Oče, radikal, pod nobenim pogojem ni pripustil, da bi krstil njegovo dete eden od domačih popov, ker sta oba demokraci. Peljal je dete v Zagreb in ga pustil tam krstiti od popa-radikala.

Nov vojaški zakon. V vojnem ministertvu izdelujejo nov vojaški zakon. Po tem zakonu bo ustanovljen za železničarje posebni oddelek, pri katerem bodo opravili vojaške vaje. Za časa vojne ostanejo vsi železničarji na svojih službenih mestih in vrše svojo službo kot vojno službo.

čemer je premišljeval sam celo svoje dolgo življenje.

»On ve, pa noče povedati,« je mrmral predse. Povedal mu je to njegov sluga, ki se je z njim staral in mu vse poročal.

»Treba ga je ozdraviti blaznosti, potem bo že povedal.«

Žarek upanja vzplamti na koncu njegovega življenja.

Brez odlašanja pošlje takoj svojega starega slugo v Söderlund. Sven Kjörre je poznal ime Niels-a Norderström-a ter se odzval njegovi želji. Med potovanjem se je ves čas tiho smehljaj. Ko bom stal pred njim, pred svetovnoslavnim učenjakom, mu bom pogledal v obraz in mu rekel, kakor ljudem na vasi: »Ti ne veš, jaz pa vem... toda ti ne povem ničesar.«

Trajalo je dolgo, da je videl Sven Kjörre slavnega profesorja. Čudno, kaj vse so delali na psihijatrični kliniki visoke šole v Upsali z znanstvenim človekom iz Söderlunda. Kropili so ga vsak dan, enkrat z mrzlo, drugi dan z vročo vodo. Spuščali so električne toke skozi njegovo suho telo. Branil se je na vse pretege, toda pomagalo ni nič. Zdravniki so skomizali z ramami. Strežaji so ga vezali trdo. Postajal je čudno žalosten. Osrečujoči smeh je izginil iz njegovih ustnic. Oči so izgubile blesketojočo svetlobo.

»Bolnik je ozdravljen,« je javil nekega dne stari sluga svojem profesorju.

Svetovni pregled.

Italija in Avstrija.

Kakor smo že poročali, je hotela Italija pobasati v svojo nenasitno vrečo kar celo Avstrijo. Fašisti so laški vladi zelo zamerili, da ni porabila ugodnega trenutka, ko je ponujal avstrijski kanclar Seipel Avstrijo Italiji. V resnici namreč Seipel Avstrije ni ponujal. Stvar so Lahli le tako lepo upeljali, da je izgledalo, kakor bi jim bila Avstrija na razpolago. Ko so pa videli, da je cela Evropa proti laškim nakanam, so se hitro umaknili in hiteli z najnedolžnejšim obrazom zatrjevati: Mi Lahli na kaj takega nikoli nismo mislili, mi spoštujemo vse sklenjene pogodbe, kajti Lahli drže vedno dano besedo. Drugi narodi so se pri tem na tihem muzali, kajti, kdo je že kdaj čul, da Lah drži dano besedo.

Avstrijsko vprašanje

se še vedno ni začelo reševati. Avstrija propada dalje, evropski državniki pa trdijo, da morajo zadevo študirati. V Genovi zboruje ta čas društvo narodov. Ena glavnih nalog, ki bi jih moralo to zasedanje rešiti, je ravno avstrijsko vprašanje. Ko je avstrijski kanclar dr. Seipel obiskal pred kratkim Češko, Nemško in Italijo, da je vlade teh držav opozoril na opasno stanje Avstrije, so ga vsi državniki navedenih dežel tolažili, da bo avstrijsko vprašanje rešilo društvo narodov. To društvo sedaj zboruje, kakor smo že omenili. Avstrijski kanclar dr. Seipel se je tudi peljal v Genevo, da bi tam osebno pospešil rešitev perečega avstrijskega vprašanja. Vsi listi so naglas hvalili njegov izvrstni govor in slišalo se je samo eno mnenje: Avstriji se mora pomagati. Toda kako? Seipel, previden mož, je bil na to vprašanje že pripravljen in je takoj izvel iz žepa recept za zdravilo, ki bi moglo po njegovem mnenju pomagati vsaj za prvo silo. Zahteval je posojilo 10 milijonov angleških funtov (to je približno 16 milijard naših kron). Ko so čuli gospodje od društva narodov Seiplov predlog, so se jim takoj pobesile glave. Rekli so, da morajo to dobro preštudirati. Da bi pa Avstriji ne postali preveč razposajeni, so kar pristavili, da bo ta »študij« trajal dalje časa. Kajti vse se mora temeljito premisliti. Lahko z gotovostjo rečemo, da je padlo s tem »študiranjem« vse skupaj v vodo in da je tudi društvo narodov pustilo Avstrijo pasti. Avstrija je predana svoji usodi, kak kruh se bo spekel iz te moke, bomo v kratkem doživeli.

Molče opazuje 97 let stari, častni profesor visoke šole v Upsali, Niels Norderström, človeka iz Söderlunda, ki ve kar nihče ne ve. Naposled ga vpraša z razburljivim občutkom, da stoji tik pred vratmi zadnje resnice.

»Povej, kdo je bil poprej vstvarjen... kokoš ali jajce?«

Stari Sven Kjörre ga gleda dolgo debelo, kakor da bi ne razumel, kaj ga profesor vprašuje. Nenadoma se vstraši. Njegov obraz prepade. V očeh ugasne vsaka svetloba.

»Ah,« pravi tožeče, »ko sem prišel v Upsalo, sem še vedel... sedaj, obupno pogleda številne okoli stoječe zdravnike, strežaje in sestro, »sedaj ne vem več.«

Stari profesor prebledi. Toda predno more kaj odgovoriti, reče Sven Kjörre iz Söderlunda neizmerno žalostno:

»Predno sem prišel v ta zavod, sem stal v luči... Vi pa, Niels Norderström ste me pahnili nazaj v večno temo.«

Zastoka in pogleda starega profesorja še enkrat z očmi, ki so postale majhne in žalostne. Potem se obrne in odide brez pozdrava, brez besede.

Profesor Norderström, čegar slave je bil poln ves svet, strmi brez upa v praznoto.

»Kokoš, kokoš... jajce, jajce...« šepetajo njegove ustnice nepretrgoma. Nenadoma se razprostre na njegove oči črna neprodna tema. Ustnice mu zamro, oči otrpnejo. Mrtev se zgrudi v naročje svojega starega služabnika.

Kokoš in jajce.

V Söderlundu, malem in samotnem kraju blizu Stockholma, je živel pred približno 70 leti človek, ki so ga imeli vaščani za čudaka. Bil je učitelj. Svoj prosti čas je porabljal za težko premišljevanje. Neprestano je premišljeval o svetu, zakaj in kako, da je naš svet nastal. Na Švedskem se je tedaj o tem človeku mnogo govorilo. Nedvomno je vedel zanj tudi slavni švedski pesnik Strindberg. Pesnik namiguje namreč v vlogi ubogega, blaznega Cezarja v drami Damaskus povsem jasno na tega čudaka.

Nekega jutra gre Sven Kjörre, tako mu je bilo ime, v šolo. Na potu se ustavi pred malim sosedovim kokošnjakom. Skozi odprta vrata vidi, kako je ravnokar zapustila velika kokoš svoje gnezdo, v katerem je pustila jajce. V tem trenutku pa počij jajčeva lupina in iz jajca skoči malo piščice. Stari Sven Kjörre začne premišljevat ter obstoji pred kokošnjakom, pozabi na šolo, pozabi na dom, pozabi na vse. Čelo mu postane temno, brazde v sivem obrazu vedno bolj globoke.

»Kaj je bilo prej ustvarjeno,« si misli, »kokoš ali jajce? Jajce? Ne, to je zlegla kokoš. Kokoš? Ne, ta je prišla iz jajca.« Misli in misli, toda odgovora na vprašanje ne najde.

V šoli se vsede molče in premišljuje za mizo. Otroci na njegov ukaz pišejo in pišejo.

Trst in Reka upropaščena.

Avstrija je nedvomno izgubljena. Pomoči ni, sedaj se čaka na njen propad. Znani laški državnik, bivši ministrski predsednik Nitti, opozarja na trenutek propada Avstrije. Ker z združitvijo Avstrije z Italijo ni bilo nič, predlaga sedaj Nitti drugo rešitev. Svoje načrte je razodel poročevalcu »Piccola«. — Nitti pravi, da predlaga za trenutek ko bo potreba poseči evropskim državam v avstrijsko vprašanje, da se združijo vse nasledstvene države avstro - ogrske monarhije, namreč Italija, Ogrska, Avstrija, Češkoslovaška, Poljska in Jugoslavija v enotno carinsko ozemlje, da tako ustvarijo veliko gospodarsko enoto in mogočno carinsko zvezo s 120 milijoni prebivalcev. Drugega izhoda iz te zmešnjave ni. Ako se to ne zgodi, so Avstrija, Ogrska in Poljska brez usmiljenja uničene, Romunija bo obubožala, **Trst in Reka morata propasti**. Nitti je mnenja, da bi vse to ne bilo v nasprotju z mirovno pogodbo, ker se gre tu samo za gospodarsko združenje. To bi bil prvi korak k pravemu miru.

Avstrija. Avstrijska vlada bo izdala na avstrijske konzulate naredbo, po kateri bo jako otežkočeno dobiti potne liste v Avstrijo. To misli napraviti radi tega, da prepreči prevelik dostop tujcev z visokovredno valuto v Avstrijo, da se ne izpelje iz države vse blago. Nevarnost je namreč, da ne bi tujci odkupili vsega, kar se iz Avstrije le izvleči da.

Bankovci po pol milijona. Kakor poročajo dunajski listi, bodo prišli v Avstriji v kratkem v promet bankovci po 500.000 K.

Ogrska. — Pšenična valuta. Ogrski zdravniki so vpeljali pšenično valuto. Če pride bolnik k zdravniku, plača 5 kg pšenice, če pa poseti zdravnik bolnika na domu, zahteva 10 kg. Operacije so seveda dražje.

Češkoslovaška. Na Češkem so vroča tla. Narodni boj se bje tam tudi danes precej hudo. Celo židje so si skočili v lase. Na Češkem so namreč židje ali zagrizeni Čehi ali pa Nemci. Židov, ki bi bili židovsko nacionalni je prav malo. Sedaj so se skregali radi narodnosti celo v svoji verski občini. Prvemu podpredsedniku-poslovodji se je namreč posrečilo, da je skoraj popolnoma izgnal nemški jezik iz urada verske občine. To je seveda razkačilo nemške žide. Nastal je tako hud boj, da je celo predsednik odstopil. Sedaj bodo volili novega predsednika. Bije se hud boj samo zato, bo li novi predsednik Čeh ali Nemec.

Verska nestrpnost na Češkem. Praški nadškof dr. Kordač je napisal za židovski list »Resnica« uvodni članek. V tem članku pravi, da so mu nekateri zamerili, da piše v židovski list. On pa da se drži apostola narodov — Pavla, da se v spoznanju krščanske resnice ne sme delati razlike med kristjani in židi. Pri nas bi bilo kaj takega nemogoče. Tudi naša verska nestrpnost kaže bližino Balkana.

Pivo ceneje. V nekaj dneh postane pivo na Češkoslovaškem ceneje.

Preteči gospodarski boj rudarjev. Na Češkem bo prišlo najbrže zopet kmalu do velike rudarske stavke. Rudokopne družbe zahtevajo namreč od delavstva podaljšanje delovnega časa, zmanjšanje mezd in deputatov in intenzivnejše delo. Rudarji teh zahtev ne marajo sprejeti, ker so nesprejemljive, drugič pa tudi zato ne, ker rudarske družbe nimajo pravice kršiti kolektivnih pogodb, ki do sedaj niso bile odpovedane od nobene strani in so potentakem še v veljavi. Koalirane delavske zveze so z rudarji solidarne.

Nemčija. Nemške reparacije, to je nemška vojna odškodnina, so še vedno na dnevnem redu. Naši dnevniki o tem najvažnejšem vprašanju svetovne politike prav malo ali skoraj nič ne poročajo. Kolikor nam dopušča naš mali prostor, hočemo obveščati naše čitatelje o vsem najvaž-

nejšem. Zadnjič smo povedali, da je Nemčija zaprosila entento, da ji dovoli vojno odškodnino odložiti za nekaj časa, ker sedaj, tako pravi Nemčija, ne more plačati. Ententa je tej prošnji deloma ugodila, lahko pa se tudi reče, da ni ugodila. Rekla je namreč, da počaka za tiste obroke, ki bi jih morala Nemčija plačati letos, do novega leta. Toda Nemčija mora dati jamstvo, da bo svoje letošnje obveznosti ob novem letu tudi res poravnala. Če ne bi vsega plačala, bo ententa pobrala jamčevino. Prvi trenutek je bila Nemčija s tem zadovoljna. Takoj pa so nastopili dvomi glede jamstev. Kaj si predstavlja ententa pod jamstvi? Nemška država nima ničesar, kar bi zastavila. Narodna banka ima nekaj zlata, toda tega Nemčija, kakor pravi, ne more oddati pod nobenim pogojem. Že danes njena valuta skoraj nič ne velja, ako pa da še zlato, ki ga ima Narodna banka, potem bo vrednost nemškega denarja popolnoma padla. Francija je namignila, da bi jamčila lahko nemška industrija in nemške banke. Ta podjetja so se seveda za ta migljaj prav lepo zahvalila. Kako pridejo privatniki do tega, da bi podpisovali in plačevali menice za državo. Te dni so prišli belgijski zastopniki v Berlin, da bi se pogovorili z Nemci glede jamstev. Nemci so vprašali Belgijce, kako si predstavljajo jamstva. Belgijci so odgovorili, da tega ne vedo, pač pa naj Nemci povedo, kako si oni to predstavljajo. Tako so povpraševali drug drugega, ne da bi našli na to zadovoljiv odgovor. In zopet so tam, kjer so bili prej. Nemčija trdi: Saj bi rada plačala, toda ne morem. Ententa odgovarja: Moreš in moraš plačati! Tako se vleče ta zadeva že dve leti. Kako dolgo še? To vprašanje je najvažnejše v celi svetovni politiki. Kajti iz tega se utegne izcimiti v kratkem nova nesreča za celo Evropo.

Poljska. Poljska ima svoje težave z Vzhodno Galicijo. Vzhodna Galicija namreč po mirovnih pogodbah ni bila dodeljena nikomur, pa tudi samostojnosti ni dobila. Poljska jo je enostavno zasedla. Prebivalstvo Vzhodne Galicije je večinoma rusinsko ali rutensko. V Poljski se bodo vršile kmalu nove volitve za državni zbor. In nastalo je vprašanje, če se bodo vršile volitve tudi v Vzhodni Galiciji. Zadevo je obravnaval tudi angleški parlament ter je angleška vlada zahtevala tozadevna pojasnila od poljske vlade. Poljska vlada je radi tega v velikih škripcih. Rada bi obdržala Vzhodno Galicijo. Sedaj govore Poljaki o neki avtonomiji, ki bi jo dali Vzhodni Galiciji oz. Rusinom. Avtonomija pa jim dela težave, ker bi radi dali Rusinom samoupravo le na papirju. Zadeva bo postala resna takrat, ko bosta urejeni Rusija in Ukrajina. Takrat pa nobena avtonomija ne bo zadržala Rusinov pri Poljski.

GRŠKO-TURŠKA VOJNA.

Strahovit poraz Grkov.

Grško-turška vojna v Mali Aziji, ki se vleče že skoraj dve leti, je postala v zadnjem času za Grke usodopolna. Poročila, ki prihajajo iz bojišča naznanjajo, da so doživeli Grki strahovit poraz. Grška vojska je razbita, beži v popolnem neredu. Zadnje vesti povedo celo, da so Turki zavzeli že tudi Smirno, veliko mesto, glavno luko. Grki so zgubili s tem celo Malo Azijo in njihove čete jo že zapuščajo. Grške čete so demoralizirane, slabo opremljene, častniki toliko kot nič vredni. 40.000 Turkov je premagalo 100.000 Grkov popolnoma. Pravijo, da je vzrok porazu tudi to, da je prišlo med grške vojake preveč boljševiškega duha. Vojaštvo je stradalo in bilo skrajno slabo oblečeno. Oficirjem v zadnjem času sploh niso izplačevali plač, ker so državne blagajne prazne. Nasprotno pa so bili Turki dobro opremljeni, dobro preskrbljeni s hrano, imeli so naravnost izborna vojaška opremo in čudno, tudi vse polno denarja. Ugiblje se, če ne stoje za Turki Rusi in Nemci.

Mir, ki se je sklenil po svetovni vojni, je prisodil Grčiji velik del Male Azije. Grki s tem pa niso bili zadovoljni, ampak so hoteli imeti še več. V tem času pa se je zopet vrnil na Grško kralj, ki je moral med svetovno vojno na zahtevo entente zapustiti grški prestol in iti v pregnanstvo.

Venizelos, ki je vodil med svetovno vojno in do povratka kralja Konstantina grško politiko, je padel pri narodu v nemilost v prvi vrsti radi tega, ker ni dovolj ščitil grških interesov v Mali Aziji in ni dosegel, da bi dobila Grčija kar celo Malo Azijo. Grki so namreč sličen narod kakor Lahi. Cel svet je njihov, seveda le v besedah, kakor pri Lahih. Sicer pa so skrajno slabi vojaki in so bili do sedaj, kakor Lahi, povsod tepeni. Na srečo pa so imeli, kakor Lahi, izborne politike in diplomate, ki so jim kljub ničvredni vojski priborili jako veliko.

Da bi se kralj, ko se je vrnil, še bolj prikupil narodu, je začela v Mali Aziji vojna proti Turkom. Po svetovni vojni je postala turška država mala. Bila je potisnjena v Malo Azijo in še tam njeno ozemlje ni bilo bogve kako veliko. Seveda so dobili Grki »korajžo«, ker so mislili, da bodo v kratkem času potolkli Turke in potem razširili svojo državo daleč na okoli. Vojna je bila dolgotrajna, vojskovali so se z menjajočo srečo. Nastal pa je mahoma preokret. Grki so bili odločilno poraženi. Izgubili so celo Malo Azijo, seveda tudi oni del, ki jim je bil prisojen v miru po svetovni vojni.

Grška je prišla v težak položaj. Porazom na bojnem polju bo sledil najbrže prav kmalu notranji preobrat. Pa tudi na evropsko in svetovno politiko bodo imeli dogodki na grško-turškem bojišču velik upliv. Dogodki so prehiteli zopet enkrat diplomate, svet stoji pred dejstvi, ki jih je učinil meč in zrelo je postalo orientalsko vprašanje, ki so se ga diplomati izogibali, kakor hudič križa.

Toda o tem prihodnjič.

Poročila z dežele.

Blejska Dobrava. Gotovo si je vsakdo oddahnil, ko ni bilo glasu iz tega našega rajskega kota, češ, vendar enkrat je tudi tam zavlada mir in se je gospod »paša« Becker udomačil. Toda temu ni tako. Zopet stojimo v bojni fronti. Gospod inženir Becker je zopet poklical nekega bratca iz Gradca v službo in odnesel tako kruh domačinom, ki so gotovo vsaj toliko zmožni kot Nemci. Kar nas je zavednih narodnih delavcev, smo seve takoj protestirali proti takemu importiranju, ker vemo, da imamo takih sposobnih ljudi precej pri nas. Nemška — pardon slovenska internacionala se je pa postavila na branik domovine, in brani z vso odločnostjo pritepenega Nemca. Gospode sodruga poznamo in vemo, zakaj to. Mar ni njihov največji prijatelj ravno inž. Becker? In vendar je kapitalist odn. varuh kapitala. Pa je le njihov prijatelj, ker je zaščitnik njihove soc. dem. »internacionalne« organizacije. Mi moramo najodločnejše javno protestirati, da se dovoljuje importiranje tujih delavcev, če imamo domačinov v izobilju. Dajte našim ljudem kruha in naše zaposlite. Za »sodruga«, ki branijo tako importacijo, čeravno so tudi njihovi pristaši-domačini brez kruha, nimamo druge besede kot »sram vas bodi narodne izdajice!«

Litija. Pred par dnevi so se vršila med ravnateljstvom predilnice in Narodno-socijalno zvezo pogajanja radi zvišanja delavskih mezd. Zastopniki NSS so pri dogovorih imeli popoln uspeh in so priborili delavstvu znaten priboljšek. Pri pogajanjih so pa igrali zopet kaj čudno ulogo »krščenici« socialisti, ki v enomer obetajo delavstvu nebesa, ko pa pride čas pogajanj, pa zbeže ter se jih sploh ne vdeleže. Po pogajanjih jih pa zopet popade volja po obetanjih in grajajo postopanje NSS ter obetajo, da bodo odslej oni nastopili.

Dobro jim je na zadnjem sestanku povedal strokovni tajnik iz Ljubljane, ki je dejal: »Nič besed, po dejanjih vas bodo delavci spoznali. Pomagajte delavstvu, izobrazite ga, potem vam bo sledilo.« Ja, ta »krščenici« znajo ubijati bedo delavstva z godbo, topiči, pijančevanjem in plesom — mi pa z delom, tako jim je pa povedal nek priprost delavec in mi mu pritrjujemo. — Delo, delo — brez besed!

Hoče pri Mariboru. V torek smo imeli tukajšnji člani NSS mezdna pogajanja s prepojevalnico železniških pragov. Naše zahteve so šle za tem, da se nam zboljšajo mezde času primerno in pa da se sklene kolektivna pogodba, ker smo brez nje popolnoma brezpravni in je že marsikdo izmed naših tovarišev zletel brez vzroka na cesto. Naše ravnateljstvo ni pri tem pokazalo niti najmanjše dobre volje, da bi sprejelo naše zahteve in so se pogajanja, ki so trajala nad 2 uri, morala ukiniti. Družbo svarimo in jo ob zadnji uri prosimo, naj ugodi našim zahtevam, kajti, upravičeni smo zahtevati, da se nas plača času primerno. Narodno-socijalna zveza, ki bojuje ta boj naj bo prepričana, da ji bomo večno hvaležni, ker nas tako uspešno ščiti. Upamo, da pridemo prej ali slej do sporazuma z ravnateljstvom in da nas ne bo prisililo poseči po skrajnih sredstvih.

Tedenske novice.

Javni shodi Narodno-socijalistične stranke. V Ljubljani se je vršil v petek javen shod z dnevnim redom: Poročilo o kongresu v Zagrebu in položaj javnih nameščencev. Na shodu so govorili poslanec tov. Deržič, dr. M. Rostohar in Ivan Tavčar. Podrobneje poročilo v prihodnji številki. V Mariboru se vrši javen shod v soboto, 16. t. m. z istim dnevnim redom. Na shodu bo poročal narodni poslanec tov. Anton Brandner. Isti dan se vrši javen shod v Celju, na katerem poročata tov. Zorko Fakin in sicer z istim dnevnim redom. V nedeljo dopoldne se vrši javen shod v Ptuj, na katerem nastopi narodni poslanec tov. Brandner. O vseh shodih podamo v prihodnji številki obširnejša poročila.

Javen shod Narodnosocijalistične stranke v Celju se vrši v soboto, dne 16. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani »Narodnega doma«. Govori o političnem položaju, o kongresu javnih delavcev v Zagrebu in o stališču NSS — tov. Fakin. Vsi, ki jim je pri srcu bratski sporazum vseh jugoslovanskih nacij, na shod!

Volilni imenik za ljubljanske občinske volitve je vsakemu pristašu in somišljeniku NSS v vpogled v strankinem tajništvu v Narodnem domu. Vsakdo naj se takoj prepriča, če je v volilnem imeniku, ker poteče rok za reklamacije že 21. t. m. Naj ne bo nikogar, ki se ne bi pobrigal, če je vpisan v imenik ali ne.

Zaplemba. Policijsko ravnateljstvo v Ljubljani je z odlokom št. 15/53, pres. od 11.9.1922 odredilo zaplemba zadnje številke »Nove Prave«, to je števil. 36. in to zaradi članka med političnimi vestmi »Iz Hrvatske«, ki smo ga ponatisnili v prevodu iz Beograjske »Politike«, pristavili pa svoj komentar, da so taki pojavi posledica razmer, ki jih uvaža režim naše notranje politike a la Pribešević in Žerjav, ki tirajo naš narod tje, kjer so danes Hrvati. Ni nam potreba zatrdjevati, da smo imeli pri tem le najboljši namen, opozoriti merodajne kroge na nevarnost, ki preti naši državi, če je res tako, kakor je poročala beograjska »Politika«. — Vidi se pa, da gospodje nočejo slišati resnice, ker boli, zato treba za tretji vsak poskusni klic po spremembi tega režima.

Demokratska volilna kampanja se je že pričela. Pred vsem so se demokrati vrgli na uradništvo. Prirejajo že politične sestanke in vabijo tja državne nameščence po strokah. Privoščimo jim ta užitek!? — Kajti prepričani smo, da se bodo demokrati prav zgodaj uverili na lastne oči, da je njihova igra zgubljena.

Neukazno osobje poštnege resorta je — po poročilih iz Beograda — predložilo ministru dr. Miladinoviću svoje upravičene zahteve glede zvišanja dnevnic. Zagrozilo mu je ob enem, da zapusti 1. oktobra službo, če se do tega dne zahtevam ne ugodí. Kaj pa ukazno? Ima to preveč, da se ne

zgane? Mogoče pride g. minister sam na to, da vzame ukaznim, kar imajo »preveč«, ter s tem zadovolji neukazne nastavljenice. Drugega res ne zasluži!

Stavbinski delavec je danes pravzaprav popolnoma brezpravna raja, ker si sam ne zna pomagati. Povsod si vsak delavec skuša urediti svoj položaj kar najbolje. Tega pa sam ne doseže in se zato oprime najboljših strokovnih organizacij in potom te nadaljuje boj za boljšo bodočnost. Pri nas pa še ni med stavbinskim delavstvom pravega razumevanja za dobro strokovno organizacijo in tudi ne smisla za zboljšanje neznosnih razmer. Kljub temu sleherni tar-na, da ni več obstanka in da ga vsakdo šikanira, kolikor se mu ljubi. Posebno šikaniranje občutijo naši slovenski delavci s strani nemških in nemčurških poslovo-dij, ki skušajo izpodriniti domačina, da pripravijo mesto kakemu izvoljenemu Nemcu ali Nemčuru. Vprašamo se lahko, kako dolgo se bo to dogajalo in kako dolgo bomo še mirno gledali in prenašali to ravnanje. Li res ne bodo enkrat zaščitili svojega stanu z močno in krepko organizacijo? Hočejo li stavbinski delavci res ostati še nadalje brez vseh pravic? Stavbinski delavci! — Streznite se vendar enkrat in uvidite, da brez dobre organizacije ne pridete do zboljšanja svojega položaja! Pridite v nedeljo 1. oktobra vsi na javen shod, da slišite pravo besedo o svojem stanju in se potem odločite za boj proti nezdravim razmeram. Naj ne bo niti enega brezbrizneža, ki se ne bi potrudil na shod in se potem uvrstil med borce za zboljšanje položaja stavbinskih delavcev. Prijatelji, vsi kot en mož na shod!

Reveži. Ko sem dospel neko jutro ob 5 tih zjutraj v Ljubljano, sem opazoval v Gosposki ulici malo, slabotno, komaj 12 letno deklico, napol oblečeno in vso premrlo kako je z dolgo palico ugaševala cestne svetilke. Čudil sem se temu novemu pojavu, ki mi je ostal nepojasnen, ker ne vem, od kod ta novost, da mladoletna deklica služi občini. Če je pa ta revica morda nadomestovala bolnega očeta, naj bi vendar mestna občina uredila službeni odnos tako, da bi ne bilo treba revežem na tak način služiti kruha. Mladoletne ne silite v take službe, ki niso zanje! Pokažite smisel socialnosti! Sploh bi pa bila dolžnost policije, da opozori v takih slučajih pristojno mesto.

»Vinska trgatev« bo v nedeljo, 1. oktobra t. l. v veliki dvorani Filharmonične družbe. Zabavo priredi krajevna organizacija NSS za Dvorski okraj. Ta prireditelj bo sigurno ena izmed najlepših v Ljubljani, zato vljudo vabimo vse naše pristaše in somišljenike ter ostalo cenj. občinstvo, da prihite na neprisiljeno zabavo, kjer si vsak lahko nakrade tudi do 100 kg grozdja. Ob tej priliki se bo razstavil grozd, ki tehtja 1200 kg in ki je kralj vseh grozdov. Župan obeta ta grozd najlepši krasotici, ki se vdeleži te prireditve. Tamburaški in pevski zbor »Bratstva« bosta motila policijo, da se bo lahko v miru kradlo. Na delo torej in na svidenje 1. oktobra v Filharmoniji.

Zračni promet med Anglijo in Indijo. V kratkem bo upostavljen zračni promet med Londonom in Berlinom, ki bo prva etapa zračne zveze med Anglijo in Indijo. Cesta pojde iz Londona preko Berlina—Dunaja—Beograda—Carigrada—Bagdada v Indijo. Promet bodo oskrbovali brzi zrakoplovi, ki bodo imeli prostora za 10 ljudi.

Volilni boj se bliža! Boj bo hud, ker se gre demokratom na življenje in smrt. Umevno je, da bodo demokrati tudi prav lahko z vso silo posegli v ta boj. Za denar se dela vse — tudi agitira —, če je pri tem kaj uspeha ali ne! In denarja imajo demokrati v milijonih. Saj so njihovi prvaki mladini osmukali vse, kar se je osmukati dalo.

Malo drugače je pri NSS! Ona je praznih rok! Ne rabi denarja za pijačo in podkupovanje agitatorjev, pač pa rabi samo nekaj grošev za najnujnejše tiskovine. Zato je naša dolžnost, da ji damo v to svrhu vsaj najskromnejših sredstev in pa da obenem strankinemu konzorciju omogočimo izdajanje »Nove Pravde«. — Zbirajmo vsled tega pri vseh somišljenikih in prispevajmo za tiskovni sklad »Nove Pravde«, tako, da bo list do 15. oktobra vsaj malo podprt in pripravljen za volilni boj. — Stojimo prav gotovo pred velikimi dogodki, od katerih bo zavisna naša bodočnost, bodočnost naše drage domovine Jugoslavije in naše blagostanje. Zato žrtvujte, kar kdo more! So pač težke žrtve v sedanjih časih, ali brez žrtve ni zmage in zmagati moramo, ako hočemo, da bo za ubogo ljudstvo sploh še kje prostora pod božjim solncem, razven — pri garanju za demokratsko-radikalno, velekapitalistično, nenasitno bando, ki hoče s svojim prokletim režimom upropastiti našo državo. — Prispevke pošljite takoj po 1. oktobru na upravo »Nove Pravde«.

Velika avtomobilska nesreča. Te dni se je dogodila v Brocklandu na Angleškem težka avtomobilska nesreča, vsled katere je izgubilo življenje 9 oseb. Neki avto-camion je vozil 26 turistov. Ko se je približal vasi Brocklandu, ni šofer vsled teme opazil ovinka ter se je avto prevrnil v močvirje in pokopal vse potnike pod seboj. Ko je prispela pomoč, je bilo osem potnikov in šofer že mrtvih, ker so utonili v 90 cm globoki vodi. Rešiti se niso mogli, ker jih je teža avtomobila tiščala k tlom. Šest drugih potnikov je prenešeno v bolnico in se nahajajo v zelo težkem, skoro obupnem stanju.

Gospodarstvo.

1 kg mesa, žita in moke stane na Češkem, v čeških kronah: Goveje meso 10 do 15.75 Kč., svinjsko meso 18—20 Kč., telečje meso 11—17 Kč., ovčje meso 9—14 Kč., pšenica 1.40—1.50 Kč., rž 1.10—1.15 Kč., pšenična moka 00 3.70—3.90 Kč., pšenična moka 0 3.40—3.60 Kč., krušna moka I 2.90 do 3.10 Kč. — Ena češka krona velja ta teden približno 10.50 naših kron.

Cene na Nemškem na debelo v markah. Pšenična moka 00 kg 97 mark, pšenična moka 0 kg 87 mark. — Ena marka velja ta teden približno 0.22 naših vinarjev.

Žitne cene v Vojvodini in Banatu. Cene žitu polagoma po malem padajo. Trgovina je namreč precej slaba, ker primanjkuje gotovine. Prodajalci oddajajo blago samo proti gotovini in zavračajo plačila potom bank. Pšenica se prodaja po 17.70 K kg, ječmen po 13.20 K kg, kuzuza po 15.08 K kg, fižol 16 K kg, moka po 25.80 K kg, mast po 160 K kg. Kakor znano, je vlada ukinila carino na uvoz žita. Ako pride sedaj k nam inozemsko žito, ki je cenejše od našega, bodo cene našemu žitu še precej padle. Kakor se poroča, so nekateri trgovci že naročili žito v inozemstvu. Če ne bo pri tem kakih nerealnosti, se bo kmalu pokazal upliv na domače cene.

Koliko je vredna naša krona ta teden? 1 švicarski frank stane K 59, 1 laška lira stane K 13.56, 1 francoski frank stane K 24.08, 1 češka krona stane K 10.50, 1 nemška marka stane K 0.22, 100 avstrijskih K stane K 0.42, 1 ogrska krona stane K 0.14, 1 dolar stane K 307, 1 angleški funt stane K 1404.

Strokovni vestnik.

Mednarodna brezposelnost. Pomlad je prinesla le malo zboljšanja na svetovnem delovnem trgu. Zaposlenost se je povečala, deloma ker se je oživela produkcija, deloma

radi zasilnih del in državnih dobav. Francoski »Economist« ceni škodo, ki je nastala radi brezposelnosti s sledečimi številkami: »Sedaj je na svetu 10 milijonov brezposelnih, samo v Evropi 4 milijoni. 12 milijonov delavcev je zaposlenih v Evropi le deloma in 30 milijonov po celem svetu. Brezposelnim izplačane podpore po celem svetu se cenijo za leto 1921 na 12 milijard zlatih frankov. Ako se računa, da je bilo v Evropi na mezdah izgubljeno 10 milijard zlatih frankov, po celem svetu pa 25 milijard zlatih frankov in se tej vsoti prišteje podpora brezposelnih v znesku 12 milijard zlatih frankov, potem vidimo, da je znašala škoda, ki je zadela človeštvo, samo radi brezposelnosti v letu 1921, 37 milijard zlatih frankov. Izguba na kapitalu je približno ravno tako velika. Izpadek na produkciji se lahko ceni na 20 milijard frankov. Tako znašajo izgube radi brezposelnosti, nad 100 milijard zlatih frankov v enem samem letu. Iz teh števil se jasno vidi, kam vedejo človeštvo meščanski politiki, ki vladajo danes po celem svetu. Vidi se pa tudi, kake posledice je rodila svetovna vojna.

Iz stranke.

Konferenca češke narodno-socialistične stranke na Dunaju. Češka narodno-socialistična stranka na Dunaju priredi v dneh 14., 15. in 16. oktobra t. l. važno strankino konferenco, na katero je povabila tudi naše predstavnike. Konference se vdeležita naša poslanca tovariša Ivan Deržič in Anton Brandner ter podnačelnik Juvan in tov. Tavčar. Če bi se kdo izmed pristašev NSS hotel udeležiti te dunajske konference, naj se prijavi do konca t. m. tajništvu Narodno-socialistične stranke v Ljubljani.

Listnica upravnistva in uredništva.

Točnost! Krajevnim organizacijam NSS so bile pretekli teden razposlane okrožnice in pole za pobiranje naslovov. — Prosimo, vrnite upravi »Nove Pravde« z naslovi izpolnjene pole prav gotovo do 20. septembra.

Plačila naročnine za »Novo Pravdo« se vrše še precej zadovoljivo. Le nekateri naročniki so pozabili na to. Vse tiste prosimo, da naročnino kmalu poravnajo. — Računamo z vsakim dinarjem, zato treba točnosti in natančnosti.

Našim sotrudnikom! Za 1. oktober nameravamo izdati »Novo Pravdo« v večjem obsegu. Zato prosimo naše sotrudnike, da nam do 25. septembra zanesljivo pošljejo svoje dopise in naj za to številko pripravijo malo več in pa stvarnega in zanimivega gradiva. Hočemo, da bo list še boljši!

Uredništvo.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Dragotin Kosem, Ljubljana.

Naznanilo in priporočilo.

V nedeljo, dne 10. septembra 1922
sva otvorila gostilno

v lastni hiši na prijaznem vogelnem hribčku **Strma pot števil 8.**

Točila bova pristno vino iz najboljših vinogradov, ter postregla gostom z gorkimi in mrzlimi jedili iz dobre domače kuhinje.

Cenjenemu občinstvu se priporoča za mnogobrojen obisk.

V Ljubljani, dne 12. septembra 1922

Z odličnim spoštovanjem

VINKO IN MARIJA MAGISTER.

.....
Kdor hoče imeti res s pravimi predvojnimi barvami prepletkano hišo, naj se obrne edino le na domačo tvrdko

Tone Malgaj

pleskar in ličar

Ljubljana,

Kolodvorska ulica števil 6.

.....

JADRANSKA BANKA, BEOGRAD

Delniška glavica: Din 60,000.000.—

Rezerva: Din 30,000.000.—

Podružnice:

Bled	Jesenice	Prevalje
Cavtat	Korčula	Sarajevo
Celje	Kotor	Split
Dubrovnik	Kranj	Šibenik
Ercegnovi	Ljubljana	Tržič
Jelsa	Maribor	Zagreb
	Metković.	

Amerikanski oddelek.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser STATE BANK, Cortlandt Street 82. New-York City.
BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Zaloga čevljev

lastnega izdelka

DRAGOTIN ROGLIČ, Koroška cesta 19, MARIBOR

komisijska zaloga pri Betki Lešnik. Gosposka ulica 14.

Slovenska eskomptna banka

LJUBLJANA. Šelenburgova ulica števil 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Telefoni št. 146, 458

Brzojavke:ESKOMPTNA

Delniška glavica:
K 20,000.000.—

Rezervni zakladi:
K 6,500.000.—

PODRUŽNICE:

Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec